

Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (neljäs jaosto)

18 päivänä huhtikuuta 2024*

Ennakkoratkaisupyyntö – Euroopan unionin arvot ja tavoitteet – SEU 2 artikla – Oikeusvaltio – SEU 19 artiklan 1 kohdan toinen alakohta – Riippumaton ja puolueeton tuomioistuin – Tuomioistuinten toimivallan uudelleenjärjestely jäsenvaltiossa – Erytysrikostuomioistuimen lakkauttaminen – Ennakkoratkaisupyynnön tutkimatta jättäminen

Asiassa C-634/22,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Sofiyski gradski sad (Sofian kaupungin alioikeus, Bulgaria) on esittänyt 28.9.2022 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 10.10.2022, saadakseen ennakkoratkaisun rikosasiassa, jossa vastaajina ovat

OT,

PG,

CR,

VT ja

MD

ja jossa asian käsittelyyn osallistuu

Sofiyska gradska prokuratura,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (neljäs jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja C. Lycourgos (esittelevä tuomari) sekä tuomarit O. Spineanu-Matei, J.-C. Bonichot, S. Rodin ja L. S. Rossi,

julkisasiamies: M. Campos Sánchez-Bordona,

kirjaaja: A. Calot Escobar,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

* Oikeudenkäyntikieli: bulgaria.

- Puolan hallitus, asiamiehinään B. Majczyna ja S. Żyrek,
 - Euroopan komissio, asiamiehinään K. Herrmann, E. Rousseva ja P. J. O. Van Nuffel,
- kuultuaan julkisasiamiehen 23.11.2023 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,
on antanut seuraavan

tuomion

- 1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee SEU 2 artiklan, SEU 6 artiklan 1 ja 3 kohdan ja SEU 19 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan, tarkasteltuina yhdessä Euroopan unionin perusoikeuskirjan (jäljempänä perusoikeuskirja) 47 artiklan kanssa, sekä unionin oikeuden ensisijaisuuden periaatteen tulkintaa.
- 2 Tämä pyyntö on esitetty rikosasiassa, jossa vastaajina on viisi henkilöä, joita syytetään järjestäytyneeksi rikollisuudeksi luonnehdituista teoista.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

- 3 Oikeuslaitosta koskevan lain muuttamisesta ja täydentämisestä annetun lain (Zakon za izmenenie i dopalnanie na Zakona za sadebnata vlast) (DV nro 32, 26.4.2022; jäljempänä ZIDZSV) siirtymä- ja loppusäännösten 43 §:ssä säädetään seuraavaa:

”Tämän lain tullessa voimaan Spetsializiran nakazatelen sad [(erityisrikostuomioistuimien, Bulgaria)], Apelativen spetsializiran nakazatelen sad [(erityisrikosylioikeus, Bulgaria)], Spetsializirana prokuratura [(erityissyyttäväviranomainen, Bulgaria)] ja Apelativna spetsializirana prokuratura [(ylin erityissyyttäväviranomainen, Bulgaria)] lakkautetaan.”

- 4 Kyseisten siirtymä- ja loppusäännösten 44 §:ssä todetaan seuraavaa:

”(1) Spetsializiran nakazatelen sadin ja Apelativen spetsializiran nakazatelen sadin tuomarit siirretään uusiin tehtäviin 194 §:n 1 momentissa säädettyjen edellytysten ja menettelyn mukaisesti.

(2) Edellä 1 momentissa tarkoitettut henkilöt voivat 14 päivän kuluessa tämän lain antamisesta jättää ylimmän tuomarineuvoston tuomarikollegiolle pyynnön, jossa he toteavat haluavansa palata takaisin siihen tuomarin tehtävään, jota he hoitivat ennen heidän nimittämistään Spetsializiran nakazatelen sadiin tai Apelativen spetsializiran nakazatelen sadiin.

(3) Ylimmän tuomarineuvoston tuomarikollegio tekee 30 päivän kuluessa 2 momentissa säädetyn määräajan päättymisestä päätöksen Spetsializiran nakazatelen sadin ja Apelativen spetsializiran nakazatelen sadin lakkautettuja virkoja vastaavien tuomarinvirkojen perustamisesta tuomioistuimiin ottaen huomioon asianomaisten tuomioistuinten työmäärän. Lakkautetun Spetsializiran nakazatelen sadin tuomareista enintään neljännes ja lakkautetun Apelativen spetsializiran nakazatelen sadin tuomareista enintään kolmannes siirretään samaan tuomioistuimeen.

(4) Edellä 3 momentissa tarkoitettun määräajan päätyttyä ylimmän tuomarineuvoston tuomarikollegio siirtää tuomarit uusiin tehtäviin tämän lain voimaantulosta alkaen.

(5) Edellä 4 momentissa tarkoitettujen ylimmän tuomarineuvoston tuomarikollegion päätökset ovat välittömästi täytäntöönpanokelpoisia.”

5 Kyseisten siirtymä- ja loppusäännösten 49 §:ssä säädetään seuraavaa:

”Spetsializiran nakazatelen sadissa ensimmäisessä oikeusasteessa vireillä olevat rikosasiat, joissa ei ole pidetty valmisteluistuntoa ennen tämän lain voimaantuloa, siirretään toimivaltaisten tuomioistuinten käsiteltäviksi seitsemän päivän kuluessa tämän lain voimaantulosta.”

6 Siirtymä- ja loppusäännösten 50 §:n sanamuoto on seuraava:

”(1) Tämän lain voimaantulosta lähtien Spetsializiran nakazatelen sadissa ensimmäisessä oikeusasteessa vireillä olevat rikosasiat, joissa on pidetty valmisteluistunto, kuuluvat Sofiyski gradski sadin toimivaltaan, ja istunnon pitänyt ratkaisukokoonpano käsittelee ne.

(2) Tuomioistuimen ratkaisukokoonpanojen tuomarit, joita ei ole siirretty Sofiyski gradski sadiin, määrätään toimimaan siinä tilapäisesti siinä tarkoituksessa, että he osallistuvat näiden asioiden käsittelyyn menettelyn päätökseen saattamiseen saakka.

(3) Ratkaisukokoonpanon tuomarit, jotka ovat käsitelleet ensimmäisessä oikeusasteessa rikosasiat, joissa on annettu tuomio, määrätään osallistumaan tuomion perusteluiden laatimiseen, jos heitä ei ole siirretty Sofiyski gradski sadiin.”

7 ZIDZSV:n siirtymä- ja loppusäännösten 59 §:ssä säädetään seuraavaa:

”(1) Sofiyski gradski sad on Spetsializiran nakazatelen sadin oikeudellinen seuraaja sen varojen, velkojen, oikeuksien ja velvollisuuksien osalta.

(2) Apelativen sad Sofia on Apelativen spetsializiran nakazatelen sadin oikeudellinen seuraaja sen varojen, velkojen, oikeuksien ja velvollisuuksien osalta.”

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

8 OT:tä, PG:tä, CR:ää, VT:tä ja MD:tä on syytetty 12.7.2019 lähtien ensin Spetsializiran nakazatelen sadissa ja sen lakkauttamisen jälkeen Sofiyski gradski sadissa sellaiseen järjestäytyneeseen rikollisryhmään osallistumisesta, joka harjoittaa yhteistuumin kiristystoimintaa.

9 Bulgarian lainsäätäjä perusti Spetsializiran nakazatelen sadin ja Apelativen spetsializiran nakazatelen sadin (jäljempänä yhdessä erityisrikostuomioistuimet) vuonna 2011. Alun perin kyseisillä erityisrikostuomioistuimilla oli toimivalta käsitellä yksinomaan järjestäytyneiden rikollisryhmien tekemiä rikoksia. Sitten niiden toimivaltaa laajennettiin ”rikoksiin [Bulgarian] tasavaltaa vastaan” sekä korkeassa julkisessa virassa oleviin henkilöihin kohdistuviin korruptiorikoksiin.

10 Erityisrikostuomioistuimet lakkautettiin ZIDZSV:n nojalla 28.7.2022 lukien.

11 ZIDZSV:ssä säädetään, että kyseisestä päivästä lukien Sofiyski gradski sad on Spetsializiran nakazatelen sadin ja Apelativen sad Sofia Apelativen spetsializiran nakazatelen sadin seuraaja.

- 12 ZIDZSV:n perusteluista ilmenee, että tällaisilla rakenteellisilla ja organisatorisilla muutoksilla pyritään takaamaan oikeuslaitoksen riippumattomuutta koskeva perustuslaillinen periaate ja kansalaisten perustuslaillisten oikeuksien suojeleminen, koska erityisrikostuomioistuimet eivät saavuttaneet kymmenen toimintavuotensa aikana niille niiden perustamisen yhteydessä asetettuja tavoitteita ja koska erilaiset aineelliset ja henkilölliset erikoistumisperusteet, jotka määrittivät niiden toimivallan, herättivät kysymyksiä niiden riippumattomuudesta.
- 13 ZIDZSV:n siirtymä- ja loppusäännösten 50 §:n mukaisesti pääasiassa kyseessä olevan kaltaiset tapaukset, joissa on järjestetty valmisteluistunto ennen ZIDZSV:n voimaantuloa, on saatettava päätökseen kyseisen istunnon pitäneessä ratkaisukokoonpanossa erityisrikostuomioistuinten lakkauttamisesta huolimatta. Tässä tarkoituksessa Bulgarian lainsäätävä sääti kyseisten tapausten siirtämisestä Sofiyski gradski sadiin ja Apelativen sad Sofiaan, niiden käsittelyyn osallistuneiden lautamiesten toimeksiannon muuttamisesta, jotta heitä pidettäisiin viimeksi manituissa tuomioistuimissa toimivina lautamiehinä, sekä sellaisten erityisrikostuomioistuinten tuomarien, joita ei ole siirretty työskentelemään kyseisissä tuomioistuimissa, määräämisestä tilapäisesti niihin.
- 14 Käsiteltävässä asiassa Sofiyski gradski sadin jaosto, jolla on nyt toimivalta käsitellä pääasia, on näin ollen muodostettu samalla tavalla kuin Spetsializiran nakazatelen sadin jaosto, jolla oli ennen sen lakkauttamista toimivalta käsitellä kyseinen asia.
- 15 Edellä esitetyt huomautukset huomioiden ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa ensiksi, että 25.2.2022, jolloin menettely yleisön kuulemiseksi lakiehdotuksesta, joka johti ZIDZSV:n antamiseen, oli käynnissä, OT:n asianajaja puhui kansalaisjärjestön edustajan ominaisuudessaan julkisesti Spetsializiran nakazatelen sadin lakkauttamisen puolesta, koska kyseinen erityisrikostuomioistuin ei hänen mukaansa kyennyt takaamaan oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin järjestämistä.
- 16 Edes ZIDZSV:n antamisen jälkeen OT ei kuitenkaan esittänyt minkäänlaista jäävää vaatimusta. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin ei myöskään katso tarpeelliseksi jäävää itseään, koska se ei katso olevansa subjektiivisesti puolueellinen pääasiaan tai pääasian oikeudenkäynnin asianosaisiin nähden.
- 17 OT:n asianajajan esittämän kaltainen julkinen lausunto herättää ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan kuitenkin perusteltua huolta sen riippumattomuudesta ja puolueettomuudesta. Tämä pätee sen mukaan myös perusteluihin, jotka Bulgarian lainsäätävä esitti oikeuttaakseen erityisrikostuomioistuinten lakkauttamisen, koska kyseisillä perusteluilla asetetaan kyseenalaiseksi paitsi sen jaoston, jonka piti käsitellä rikosasia, jossa OT on vastaajana, myös koko Spetsializiran nakazatelen sadin riippumattomuus.
- 18 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin esittää toiseksi epäilynsä siitä, ovatko kyseiset perustelut unionin oikeuden mukaiset.
- 19 Se toteaa täten, että ZIDZSV:n antamiseen saakka oli kiistatonta, että Spetsializiran nakazatelen sad täytti SEU 19 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan, SEUT 267 artiklan kolmannen kohdan ja perusoikeuskirjan 47 artiklan toisen kohdan vaatimukset.

- 20 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan on lisäksi niin, että Bulgarian lainsäätäjän esittämiä perusteluja sen päätelmän tekemiseksi, että erityisrikostuomioistuimet eivät olleet riippumattomia eivätkä ne suojelleet kansalaisten perustuslaillisia oikeuksia, ei milloinkaan tuettu konkreettisin todistein, vaikka tällaisten perustelujen tueksi olisi pitänyt esittää asianmukainen näyttö.
- 21 Kyseinen tuomioistuin pohtii kolmanneksi ja viimeiseksi, voiko se antaa ratkaisun siinä käynnissä olevissa menettelyissä, kun otetaan huomioon Spetsializiran nakazatelen sadin lakkauttamiseksi annetut perustelut, ja jos se ei jäävä itseään, mitä seurauksia tällä on sen antamien ratkaisujen kannalta.
- 22 Tässä tilanteessa Sofiyski gradski sad on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:
- ”1) Onko SEU 2 artiklaa, SEU 6 artiklan 1 ja 3 kohtaa ja SEU 19 artiklan 1 kohdan toista alakohtaa, luettuina yhdessä [perusoikeuskirjan] 47 artiklan kanssa, tulkittava siten, että tuomioistuimen, joka lakkautetaan [ZIDZSV:llä] mutta jonka tuomareiden on kuitenkin jatkettava heidän käsiteltäväkseen saatettujen asioiden käsittelyä [kyseisen tuomioistuimen lakkauttuspäivään] saakka ja jatkettava senkin jälkeen [kyseisen tuomioistuimen] käsiteltäviksi saatettujen asioiden, joissa on jo pidetty valmisteluistunto, käsittelyä, riippumattomuutta loukkaa se, jos kyseisen tuomioistuimen lakkauttamista perustellaan sillä, että näin voidaan turvata oikeuslaitoksen riippumattomuutta koskeva perustuslaillinen periaate ja kansalaisten perustuslaillisten oikeuksien suoja, esittämättä kuitenkaan asianmukaisesti, minkä tosiseikkojen perusteella päätellään, että [tätä periaatetta on loukattu]?
- 2) Onko mainittuja unionin oikeuden määräyksiä tulkittava siten, että ne ovat esteenä [ZIDZSV:n] kaltaisille kansallisille säännöksille, jotka johtavat Spetsializiran nakazatelen sadin täydelliseen lakkauttamiseen Bulgarian itsenäisenä oikeusviranomaisena mainituista syistä ja tuomareiden (myös käsiteltävää rikosasiaa käsitelleen ratkaisukokoonpanon tuomarin) siirtämiseen kyseisestä tuomioistuimesta muihin tuomioistuihin, kun kyseiset tuomarit veloitetaan jatkamaan sellaisten asioiden käsittelyä, joiden käsittelyn he olivat aloittaneet lakkautetussa tuomioistuimessa?
- 3) Jos edelliseen kysymykseen vastataan myöntävästi – ja kun otetaan huomioon unionin oikeuden ensisijaisuus – mitä menettelyllisiä toimia juuri lakkautettujen tuomioistuinten tuomareiden olisi toteutettava kyseisten lakkautettujen elinten käsittelemissä asioissa (joiden käsittely heidän on lain mukaan saatettava päätökseen) myös, kun otetaan myös huomioon heidän velvollisuutensa tutkia syyt jäävätä itsensä kyseisissä asioissa? Mitä seurauksia tällä olisi niiden menettelyä koskevien ratkaisujen kannalta, jotka annetaan lakkautetussa tuomioistuimessa tapauksissa, joiden käsittely on saatettava päätökseen, ja niiden toimien kannalta, joilla nämä tapaukset saatetaan päätökseen?”

Unionin tuomioistuimen toimivalta

- 23 Puolan hallitus väittää lähinnä, että esitetyissä ennakkoratkaisukysymyksissä esiin tuodun kaltaiset jäsenvaltioiden tuomioistuinorganisaatiota koskevat ongelmat kuuluvat jäsenvaltioiden yksinomaiseen toimivaltaan eivätkä unionin oikeuden aineelliseen soveltamisalaan.

- 24 Vakiintuneesta oikeuskäytännöstä ilmenee tämän osalta, että vaikka oikeuslaitoksen järjestäminen jäsenvaltioissa toki kuuluu jäsenvaltioiden toimivaltaan, jäsenvaltioiden on kuitenkin kyseistä toimivaltaa käyttäessään noudatettava niille unionin oikeuden nojalla kuuluvia velvoitteita (tuomio 19.11.2019, A. K. ym. (Ylimmän tuomioistuimen kurinpitojaoston riippumattomuus), C-585/18, C-624/18 ja C-625/18, EU:C:2019:982, 75 kohta ja tuomio 9.1.2024, G. ym. (Tuomareiden nimittäminen yleisiin tuomioistuihin Puolassa), C-181/21 ja C-269/21, EU:C:2024:1, 57 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 25 Esitettyjen kysymysten sanamuodosta ilmenee lisäksi selkeästi, että ne eivät koske Bulgarian oikeuden vaan niiden unionin oikeuden määräysten tulkintaa, joihin niissä viitataan.
- 26 Tästä seuraa, että unionin tuomioistuin on toimivaltainen ottamaan kantaa ennakkoratkaisupyyntöön.

Ennakkoratkaisupyyntön tutkittavaksi ottaminen

- 27 Puolan hallitus katsoo, että pääasian oikeudenkäynti ei liity mitenkään unionin oikeuteen, joten ennakkoratkaisukysymykset on jätettävä tutkimatta.
- 28 Myös Euroopan komissio katsoo, että kyseiset kysymykset on jätettävä tutkimatta, koska ennakkoratkaisua pyytäneellä tuomioistuimella olevat epäilyt ovat hypoteettisia siltä osin kuin se ei viittaa mihinkään subjektiiviseen syyhyn jäävätä itsensä ja pääasian oikeudenkäynnin asianosaiset eivät kyseenalaista sen objektiivista puolueettomuutta. Komission mukaan kysymyksillä ei myöskään ole merkitystä pääasian ratkaisun kannalta, koska ZIDZSV:llä tehdyt rakenteelliset ja organisatoriset muutokset koskevat yksinomaan Spetsializiran nakazatelen sadia eivätkä ennakkoratkaisua pyytäneitä tuomioistuinta.
- 29 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan yksinomaan kansallisen tuomioistuimen, jossa pääasia on vireillä ja joka vastaa annettavasta ratkaisusta, tehtävänä on kyseisen asian erityispiirteiden perusteella harkita, onko ennakkoratkaisu tarpeen asian ratkaisemiseksi ja onko sen unionin tuomioistuimelle esittämällä kysymyksillä merkitystä asian kannalta. Tästä seuraa, että kansallisten tuomioistuinten esittämällä kysymyksillä oletetaan olevan merkitystä asian ratkaisemisen kannalta ja että unionin tuomioistuin voi kieltäytyä ratkaisemasta nämä kysymykset ainoastaan silloin, jos on ilmeistä, että pyydetyllä tulkinnalla ei ole mitään yhteyttä pääasian tosiseikkoihin tai kohteeseen, jos kyseinen ongelma on luonteeltaan hypoteettinen taikka jos unionin tuomioistuimella ei ole tiedossaan niitä tosiseikkoja ja oikeudellisia seikkoja, jotka ovat tarpeen, jotta se voisi antaa hyödyllisen vastauksen sille esitettyihin kysymyksiin (ks. mm. tuomio 21.12.2023, European Superleague Company, C-333/21, EU:C:2023:1011, 64 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 30 Kuten SEUT 267 artiklan sanamuodosta itsestään ilmenee, pyydetyn ennakkoratkaisun on nimittäin oltava tarpeen, jotta ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin voi ”antaa päätöksen” käsiteltäväkseen saatetussa asiassa (tuomio 24.11.2020, Openbaar Ministerie (Asiakirjaväarennökset), C-510/19, EU:C:2020:953, 27 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 31 Unionin tuomioistuin on siten muistuttanut, että sekä SEUT 267 artiklan sanamuodon että rakenteen perusteella ennakkoratkaisumenettely edellyttää muun muassa, että kansallisessa tuomioistuimessa todella on vireillä oikeusriita, jossa tämän on annettava ratkaisu, jossa otetaan huomioon ennakkoratkaisuasiassa annettu tuomio. Tällaisessa menettelyssä oikeusriidan ja

niiden unionin oikeuden säännösten ja määräysten, joiden tulkintaa pyydetään, välillä on siis oltava sellainen liittymä, että tämä tulkinta on objektiivisesti tarpeen ennakkoratkaisua pyytäneessä tuomioistuimessa annettavaa ratkaisua varten (tuomio 9.1.2024, G. ym. (Tuomareiden nimittäminen yleisiin tuomioistuihin Puolassa), C-181/21 ja C-269/21, EU:C:2024:1, 64 ja 65 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

- 32 Käsiteltävässä asiassa ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee lähinnä, onko SEU 2 artiklaa, SEU 6 artiklan 1 ja 3 kohtaa sekä SEU 19 artiklan 1 kohdan toista alakohtaa, tarkasteltuina yhdessä perusoikeuskirjan 47 artiklan kanssa, tulkittava siten, että ne ovat esteenä sille, että sellaisen tuomioistuimen jäsenet, jonka jäsenvaltio on lakkauttanut oikeuslaitoksen riippumattomuutta koskevan perustuslaillisen periaatteen ja kansalaisten perustuslaillisten oikeuksien suojan turvaamiseksi, voisivat tällä tavoin lakkautetun tuomioistuimen seuraajana olevan tuomioistuimen jäsenenä käsitellä edelleen tiettyjä tapauksia, jotka oli saatettu heidän käsiteltäväkseen lakkautetun tuomioistuimen jäsenenä.
- 33 Ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevan päätöksen perusteluista ilmenee, että ennakkoratkaisukysymykset koskevat täsmällisemmin todettuna tuomioistuimen riippumattomuuden periaatteen tulkintaa, sellaisena kuin se taataan edellisessä kohdassa mainituissa unionin oikeuden määräyksissä.
- 34 Tämän osalta on muistutettava, että vaikka tuomioistuinten toimivallan jako tai uudelleenjärjestely jäsenvaltion sisällä kuuluu lähtökohtaisesti SEU 4 artiklan 2 kohdassa taatun jäsenvaltioiden vapauden piiriin, tällaisella toimivallan jaolla tai uudelleenjärjestelyllä ei saa puuttua SEU 2 artiklassa esitetyn oikeusvaltion arvon kunnioittamiseen eikä SEU 19 artiklan 1 kohdan toisesta alakohdasta tältä osin ilmeneviin vaatimuksiin, joihin kuuluvat vaatimukset sellaisten tuomioistuinten, joiden tehtävänä on tulkita ja soveltaa unionin oikeutta, riippumattomuudesta, puolueettomuudesta ja perustamisesta etukäteen laillisesti (tuomio 5.6.2023, komissio v. Puola (Tuomareiden riippumattomuus ja yksityiselämä), C-204/21, EU:C:2023:442, 263 kohta).
- 35 SEU 19 artiklan 1 kohdan toiseen alakohtaan perustuvaan tuomioistuinten riippumattomuuden vaatimukseen sisältyy kaksi osatekijää. Ensimmäinen, ulkoinen osatekijä edellyttää, että asianomainen elin huolehtii tehtävistään itsenäisesti olematta missään hierarkkisessa tai alisteisessa suhteessa mihinkään tahoon ja ottamatta vastaan määräyksiä tai ohjeita miltään taholta, ja se on siis suojattu sellaisilta ulkoisilta toimenpiteiltä tai painostuksilta, jotka voivat vaarantaa sen jäsenten päätöksenteon riippumattomuuden ja vaikuttaa heidän ratkaisuihinsa. Toinen, sisäinen osatekijä liittyy puolestaan puolueettomuuden käsitteeseen ja merkitsee sitä, että tuomioistuin ylläpitää yhtäläistä etäisyyttä oikeusriidan asianosaisiin ja intresseihin, joita heillä on oikeusriidan kohteeseen. Tämä viimeksi mainittu osatekijä edellyttää objektiivisuuden noudattamista ja sitä, ettei elimellä ole muuta intressiä asian ratkaisun lopputulokseen kuin pelkkä oikeussääntöjen soveltaminen (tuomio 22.2.2022, RS (Perustuslakituomioistuimen tuomioiden vaikutus), C-430/21, EU:C:2022:99, 41 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 36 Tämä tuomareiden riippumattomuuden vaatimus edellyttää, että tuomareiden siirtoihin, joihin he eivät ole antaneet suostumustaan, sovellettavaan järjestelmään sisältyvät muun muassa tarvittavat takeet sen välttämiseksi, että tämä riippumattomuus millään tavoin vaarantuu suorien tai epäsuorien ulkoisten puuttumisten johdosta. Näin ollen on tärkeää, että tällaisista toimenpiteistä voidaan päättää vain perusteluista syistä, jotka liittyvät erityisesti käytettävissä

olevien resurssien jakamiseen hyvän oikeudenhoidon varmistamiseksi (ks. vastaavasti tuomio 6.10.2021, W.Ž. (Ylimmän tuomioistuimen ylimääräistä valvontaa ja julkisia asioita käsittelevä jaosto – Nimittäminen), C-487/19, EU:C:2021:798, 117 ja 118 kohta).

- 37 Käsiteltävässä asiassa Bulgarian lainsäätäjät päätti lakkauttaa Spetsializiran nakazatelen sadin pakottavista syistä, jotka liittyvät tarpeeseen varmistaa hyvä oikeudenhoito, asettamatta kuitenkaan kyseenalaiseksi kyseisen tuomioistuimen yksittäisten jäsenten henkilökohtaista riippumattomuutta.
- 38 Yhtäältä ZIDZSV:n perusteluista, sellaisina kuin ne esitetään ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevan päätöksen 15 kohdassa, ilmenee, että juuri erittäin arkaluonteisten tapausten keskittäminen Spetsializiran nakazatelen sadin käsiteltäväksi aiheutti vaaran siitä, että kyseinen tuomioistuin ei olisi tehokas ja että siihen kohdistuisi asiatonta painostusta. Toisaalta Bulgarian oikeuden asian kannalta merkityksellisistä säännöksistä ilmenee, että Bulgarian lainsäätäjät katsoi, että kyseisen tuomioistuimen muodostaneet tuomarit olivat riittävän riippumattomia ja puolueettomia jatkaakseen Sofiyski gradski sadissa niiden tapausten käsittelyä, joissa valmistelutunti oli pidetty Spetsializiran nakazatelen sadissa.
- 39 Kuten tämän tuomion 16 kohdassa todettiin, pääasian asianosaiset eivät myöskään ole kyseenalaistaneet ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen riippumattomuutta tai puolueettomuutta, eikä viimeksi mainitulla ole mitään epäilyksiä subjektiivisesta puolueettomuudesta.
- 40 Tässä tilanteessa on todettava, että vaikka jokaisella tuomioistuimella on velvollisuus tarkastaa, onko se kokoonpanonsa puolesta etenkin SEU 19 artiklan 1 kohdan toisessa alakohdassa tarkoitettu riippumaton, puolueeton ja etukäteen laillisesti perustettu tuomioistuin, jos tältä osin on vakavia epäilyjä (tuomio 9.1.2024, G. ym. (Tuomareiden nimittäminen yleisiin tuomioistuihin Puolassa), C-181/21 ja C-269/21, EU:C:2024:1, 68 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen), on kuitenkin niin, että ennakkoratkaisupyynnön perusteella on mahdotonta ymmärtää syitä, joiden vuoksi tällainen epäily olisi käsiteltävässä asiassa olemassa.
- 41 Näin ollen unionin oikeuden niiden määräysten tulkinta, joihin tuomioistuinten, joiden on tulkittava ja sovellettava unionin oikeutta, riippumattomuutta ja puolueettomuutta koskevat vaatimukset perustuvat, ei vaikuta tarpeelliselta pääasian ratkaisemiseksi.
- 42 Tästä seuraa, että ennakkoratkaisupyyntö on jätettävä tutkimatta.

Oikeudenkäyntikulut

- 43 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (neljäs jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

Ennakkoratkaisupyyntö, jonka Sofiyski gradski sad (Sofian kaupungin alioikeus, Bulgaria) on esittänyt 28.9.2022 tekemällään päätöksellä, on jätettävä tutkimatta.

Allekirjoitukset